

Sekametsien kasvatuksen lisääminen edellyttää muutoksia koko toimintaympäristöön

Suomessa metsänkasvatus on perinteisesti perustunut tasaikäiseen metsänkasvatukseen havupuiden vallitsemissa metsiköissä. Sekametsien kasvatusta lisäämällä voidaan sovittaa yhteen metsien puuntuotantoa, hiilensidontaa, tuhonkestävyyttä ja monimuotoisuutta. Sekametsät vastaavat osaltaan Kansallisen metsästrategian 2035 päämääriin, sillä ne vahvistavat metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä. Sekametsien lisääminen edellyttää nykyistä monipuolisempia metsänhoidon suosituksia, tietojärjestelmien päivityksiä sekä koulutusta ja opastusta käytännön metsänhoitotöiden toteutukseen.

Suosituksat:

- 1. Sekametsien kasvatuksen tueksi tarvitaan ajantasaiset metsänhoidon suositukset** sekametsien perustamiseen ja kasvattamiseen sekä sekapuustoisuuden suosimiseen metsän eri kehitysvaiheissa.
- 2. Sekametsän kasvatus vaatii aktiivista metsänhoitoa ja nykyistä monipuolisempia toimintamalleja.** Muutos käytännössä edellyttää viestintää ja koulutusta metsäalan toimijoille sekametsän perustamisesta, taimikonhoidosta ja harvennusten toteutuksesta niin, että sekapuustoisuutta voidaan ylläpitää.
- 3. Metsävaratiedoissa tulisi kuvata metsien puulajirakenne nykyistä monipuolisemmin.** On tärkeää erottaa lehtipuut puulajeittain ja säilyttää puulajitieto metsävaratiedon päivityksissä. Tietojärjestelmien ja niiden käyttämien kasvumallien tulee tukea sekametsien kasvatuksen toteutusta ja suunnittelua.

Suositus 1

Sekametsien perustamiseen, taimikonhoitoon ja kasvatukseen tarvitaan ohjeita

Lehtisekapuuston lisäämisen vaikutukset metsiin

↓ Vähenee
↑ Lisääntyy
⋯ Ei vaikutusta
● Epätoivottu kehitys
● Toivottu kehitys
● Ei vaikutusta

Sekametsän kasvatuksen tavoitteena on turvata metsien monimuotoisuutta ja ilmastokestävyyttä. Sekapuusto voidaan perustaa jo uudistamisesta alkaen joko kahden tai useamman puulajin sekaviljelynä tai hyödyntäen luontaista lehtipuustoa viljelyn lisäksi. **On tärkeää tunnistaa sekametsän kasvatukseen soveltuvat kohteet ja mahdollisuudet eri puulajeilla, jotta kasvatusta onnistuisi.**

Metsänhoitosuositukset ovat aikaisemmin perustuneet pääosin yhden puulajin metsiköiden kasvattamiseen. Lehtipuuden huomioon ottamiseen havupuumetsässä tulee kiinnittää huomiota eri kasvatusvaiheissa. Metsänviljelymenetelmien kehittyminen ja jalostetun viljelymateriaalin käyttö on nopeuttanut viljeltyjen havupuutaimien kasvua suhteessa luontaisesti nopeakasvuisiin lehtipuun taimiin. Sen vuoksi puulajien väliset kasvuerot ovat entistä pienemmät, mikä helpottaa sekametsän kasvatusta taimikoissa.

Havupuutaimikoiden varhaisperkauksessa on perinteisesti poistettu kaikki lehtipuusto, mikä on turvannut havupuuden hyvän kehityksen. **Istutuskuusten nopea varhaiskehitys on johtanut siihen, että hyvin kasvavissa taimikoissa lehtipuut sekapuustona tulee jättää jo varhaisperkausvaiheessa.** Taimikonhoidon tavoitteena tulee olla, että sekametsissä turvataan kaikkien kasvatettavien puulajien hyvä kasvu ja kasvutila.

Sekapuuston ylläpitämiseen tulee kiinnittää huomiota myös harvennushakkuissa. Harvennushakkuissa tehtävät valinnat kasvamaan jäävistä puulajeista ja puista vaikuttavat metsikön rakenteeseen vuosikymmeniksi eteenpäin. Perinteisesti lehtipuuston osuutta on pienennetty kiertoajan loppua kohden, mitä on perusteltu puuntuotannollisilla syillä. **Metsien kokonaiskestävyyden näkökulmasta sekapuustoa tulisi ylläpitää koko kiertoajan.**

Suositus 2

Metsänhoidon käytäntöihin tarvitaan päivitys

Metsänomistajien kiinnostus sekametsien kasvatukseen on herännyt ja muutos toimintaympäristössä on alkanut, kun varaudumme muuttuvaan ilmastoon ja sovitamme yhteen metsien käytön tavoitteita. **Sekametsien perustaminen ja kasvatusta on yhdistettävissä nykyiseen metsänhoitoon, mutta se vaatii tiedon jalkauttamista ja metsäalan toimijoilta muutosta käytännön toimissa.** Sekametsien hyödyistä ja haitoista on viestittävä metsäalan toimijoille.

Metsänuudistamisessa pääperiaatteena tulee olla ”oikea puulaji oikealle kasvupaikalle”. Tämä mahdollistaa viljavilla kasvupaikoilla nykyistä monipuolisemman puulajivalinnan. Monipuolisessa taimikossa taimikonhoidon oikea ajoitus on entistäkin tärkeämpää, jotta eri puulajien elinvoimaisuus ja hyvä kasvu saadaan turvattu. Taimikonhoidossa jätetään sekapuustoa ja säästetään yksittäisinä puina tai puuryhminä riistalle, pölyttäjille ja monimuotoisuudelle tärkeitä puulajeja, kuten jaloja lehtipuuta, haapaa, leppää, pihlajaa ja raitaa.

Harvennushakkuissa tulee kiinnittää huomiota sekapuustoisuuteen. Valtakunnan metsien inventoinnin mukaan sekametsien osuus on pienempi kasvatusmetsissä kuin uudistuskypsissä metsissä. Tästä syystä erityisesti ensiharvennuksissa olisi tärkeää suosia sekapuustoa ja turvata monimuotoisuutta, sillä päätökset ensiharvennuksessa ulottuvat vuosikymmeniksi eteenpäin.

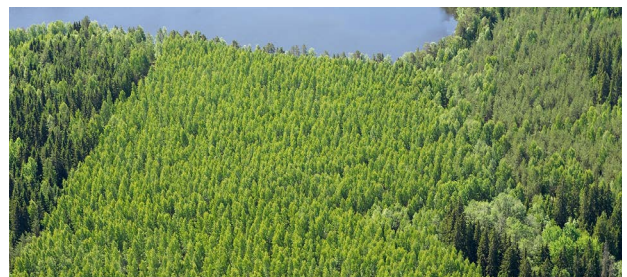
Suositus 3

Metsätietojärjestelmissä tarvitaan entistä tarkempaa tietoa puustosta

Metsätaloudessa käytettävät tietojärjestelmät sisältävät suuren määrän tietoa, jota hyödynnetään päätöksenteossa, kun hoitotoimenpiteiden ja hakkuiden ajoitusta ja toteutusta suunnitellaan. **On ensiarvoisen tärkeää, että tiedot eri puulajeista ovat tarkkoja ja luotettavia.**

Sekametsien perustamisessa käytettyjen taimien synty tapa tulee kirjata metsävaratietoihin. Luontaisesti syntyneiden ja jalostetulla siemenalkuperällä viljeltyjen puiden kasvu poikkeaa toisistaan, millä on vaikutusta tulevien toimenpiteiden ajoitukseen.

Metsävaratiedon keruussa laserkeilauksella lehtipuiden tunnistaminen puulajeittain on osoittautunut vaikeaksi, jolloin puulajitiedoksi kirjautuu lehtipuu. **Sekametsän puuntuotoksen ja kasvatuksen kannattavuuden näkökulmasta on välttämätöntä lisätä metsävaratietoon puulajitieto myös yleisimpien lehtipuiden osalta.** Sekametsän kasvatuksessa yksi

tyypillisimmistä vaihtoehtoista on luontaisen koivun hyödyntäminen viljelykuusikossa. Monimuotoisuuden näkökulmasta olisi tärkeää erottaa esimerkiksi haavat muista lehtipuista.

Puuston synty tapa- ja puulajitiedon tulee säilyä metsävaratietojen päivityksessä. Metsävaratiedon tarkkuus vaikuttaa suuresti metsien toimenpide-ehdotuksiin, metsänhoidon kustannuksiin, kasvuennusteisiin sekä odotettavissa oleviin hakkuumääriin ja -tuloihin.

Lisätietoja

Bianchi, S., Huuskonen, S., Hynynen, J., Oijala, T., Siipilehto, J., Saksa, T. 2021. Development of young mixed Norway spruce and Scots pine stands with juvenile stand management in Finland. *Scandinavian Journal of Forest Research* 36(5): 374-388.
<https://doi.org/10.1080/02827581.2021.1936155>

Huuskonen, S., Lahtinen, T., Miina, J., Uotila, K., Bianchi, S., Niemistö, P. 2023. Growth dynamics of young mixed Norway spruce and birch stands in Finland. *Forests* 14:56. <https://doi.org/10.3390/f14010056>

Lee, D., Holmström, E., Hynynen, J., Nilsson, U., Korhonen, K.T., Westerlund, B., Bianchi, S., Aldea, J., Huuskonen, S. 2023. Current state of mixed forests available for wood supply in Finland and Sweden. *Scandinavian Journal of Forest Research* 38(7-8): 442-452.
<https://doi.org/10.1080/02827581.2023.2259797>

Kirjoittajat:

Saija Huuskonen, Jari Miina ja Jari Hynynen

Rahoitus:

Sekametsien kasvatusmallit (SEKAVA) hanke oli Luonnonvarakeskuksen (Luke) toteuttama vuosina 2020-2023. Hanketta rahoitti MMM ja se kuului Hiilestä Kiinni -toimenpidekokonaisuuden hankkeisiin.

Rakennamme hyvinvointia ja kestäväää
tulevaisuutta uusiutuvista luonnonvaroista.

Luke Policy Brief 3/2024

ISSN 2343-4252

ISBN 978-952-380-900-0 (Painettu)

ISBN 978-952-380-901-7 (Verkkoversio)

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-901-7>